

MÖÖDUNUT MEENUTADES

Kui võrrelda «Punase Tähe» (varem «Viru Sõna») ühe numbril väljaandmisega seotud tööd ja vaeval tänapäeval ning kolmkümmend aastat tagasi, tekib tahtmatult kujutus päeva ja öö vahest.

Kolmkümmend aastat tagasi... Kõigepealt kaader. Viimase voolavus oli suur, sest töötajad olid rasked. Tol ajal eksisteerisid veel maakonnad. Viru maakond ulatus Narvani. Kes toimetuse inimestest sinna komanderingusse lähetati, see enne nelja päeva tagasi ei tulnud. Jäi igapäev endi müreks, mil viisil kohale jõuda. Narvani võis komandeerimistunnistuse kaasabil sõita rongiga, aga seal edasi tuli minna valdadesse jalgsi, olgu siis käre talv või vihmane sügis.

Kord saadeti kirjanduslik kaastööline kevadtalvel komanderingusse Vaivarasse. Ta pidi koguma materjali ettevalmistustest kevadküviks. Tulnud pärast neljapäevast äraolekut tagasi ja andnud kirjapandu toimetaja kätte, leidis

viimane, et kirjutis pole põhjalik. Järgnes otsus: tuleb uuesti kohapeale minna. Ja kirjanduslik kaastööline läks.

Toimetusel polnud mingisuguseid liiklusvahendeid. Kui töötajal õnnetus saada mõne asutuse autole, oli see õnnelik juhus. Komanderingus Rakverest 20—30 km kaugusel käidi harilikult jalgsi. 50-ndatel aastatel muretseti jalgratas. Ka see li nagu piisake meres.

Kui sõnumeid lehe valmistamiseks oli kogunenud vajalikul hulgal, anti neid järkjärgult trükikotta ladumisele. Käsikirju masinal ümber ei löödud, sest koosseisus polnud ette nähtud masinakirjutaja ametikohta. Nii nägid käsikirjad pärast redigeerimist ja korrigeerimist välja nagu maakaardid. Kuidas masinaladudajad nendega toime tulid, tundub praegu arusaamatuna.

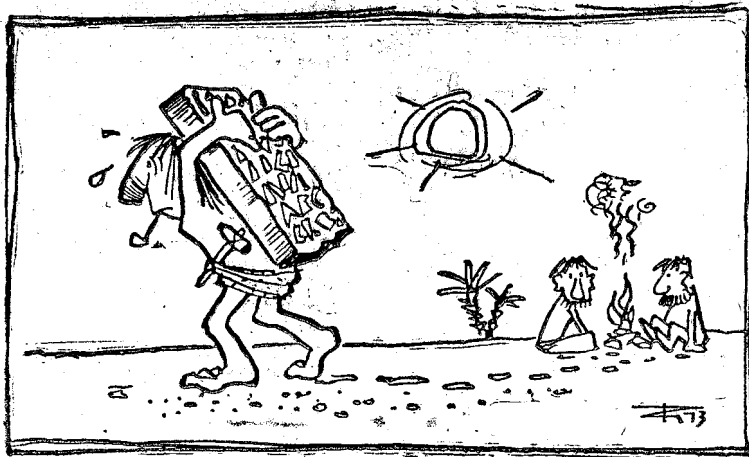
Uhe lehenumbri valmistamiseks trükikojas kulus keskestiäbi 24 tundi. Toimetaja, sekretär ja korrektorid alustasid lehetegemist kell 9.

Veerukorrektuure loeti ja lehemakette tehti päeval, öösel järgnes tömmiste lugemine. Oli hea, kui ei olnud voolukatkestust. Seda juhtus aga väga harva. Peamiselt olid voolukatkestused just öösiti, kui kõik hakkas enam-vähem laabuma. Ent ka päeval oli sageli seda laadi viperusi. Uhte lehte tehti kord terve nädal: esmaspäeva hommikul alustati ja laupäeva õhtul lõpetati. Ja ikka kõik elektrikatkestuste pärast. Selle ajaga jõudis nii mõnigi lugu vananeda, mis tuli asendada uuega. Kui oli jäänud teha veel paar parandust, valitses taas pimedus. Viimased masinalaovad parandati käsilaotähtedega petrooleumilambi valgel. Ja selle tagajärjel tuli lehte väga, mis meenub praegugi.

Harilikult sai ajaleht trükivalmis järgmisel hommikul kella 7—8 ajal. Siis võisid öösel tööl olnud minna koju puhkama. Uuesti tuli kohal olla selsamal päeval kell 13. Siis algasid jälle tuute kirjutiste redigeerimine, korrigeerimine ja trükikotta ladumisele andmine...

Praegu on toimetusel sõiduauto, mootorrattad, igas toas kirjutusmasin, koosseisuline masinakirjutaja. Bussi- ja rongiliiklus on tihe. See kõik hõlbustab komanderingus käimist. Ka on muutunud marsruudi pikkus. Endise Viru maakonna asemel tuleb käia sõnumeid kogumas ainult Rakvere raioonis, mille kauaeim sihtpunkt Rakverest on 60 km. Tööpäev on tõmbunud kaheksa tunni raamesse, valgaolud on paranenud, peale selle preemiad...

Niisugused on mõtted, mis meenutavad aegu kolmkümmend aastat tagasi.

Käis ja võttis väikese intervjuu...

F. KARGI karikatuur.

Leida SASS,
korrektor